

До числа умов, що позитивно впливають на процес становлення готовності майбутніх педагогів до творчої діяльності, ми відносимо створення освітнього середовища, творчої атмосфери навчального процесу. Для формування готовності студентів до творчої роботи позитивним є не тільки грамотний педагогічний вплив на майбутніх педагогів, але й здорове освітнє середовище як важливий фактор становлення професійного іміджу сучасного вчителя.

Ефективність формування готовності студентів до творчої професійної діяльності залежить від усвідомлення ними значущості творчості на особистісному рівні, стабільності їхньої спрямованості на творчість у самостійній педагогічній роботі. Чим активніше включаються студенти до творчої, навчально-пізнавальної діяльності, тим вищий їхній рівень готовності до нестандартної діяльності, здатності використовувати раніше набуті знання в нових ситуаціях.

Література

1. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психология высшей школы. – Минск: БГУ, 1985. – 206 с.
2. Кондратюк А.П. Педагогика: Учеб. пос. для фак. повышения квалификации преподавателей средних спец. учеб. заведений. – 2-е изд., испр. и доп. – К., 1982. – 382 с.
3. Кондрашова Л.В. Морально-психологічна готовність студента до вчительської діяльності. – К.: Вища школа, 1987. – 52 с.

К.О.Делюкіна

УЧБОВІ ДОСЯГНЕННЯ В САМООЦІНЦІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВНЗ

В статье рассматривается самооценка учебных достижений студентов экономических специальностей и факторы, которые влияют на положительную динамику студенческих учебных достижений.

In article the self-estimation of educational achievements of students of economical specialties and factors which influence positive dynamics of the students' educational achievements are considered.

Уходження людства в третє тисячоліття ознаменоване не стільки хронологічними змінами в літочисленні, скільки оновленим поглядом світової спільноти в майбуття, визначенням ціннісних властивостей суспільного життя, які характеризують його якість. Світ визнав, що добробут, освіта та здоров'я людини є головними чинниками якості її життя, а якість освіти – основною метою,

пріоритетом розвитку суспільства в ХХІ столітті. Тому не випадково серед характеристик так званого індексу розвитку людського потенціалу, за яким Програма розвитку ООН порівнює рівень соціального й економічного розвитку різних країн, показник освітньої діяльності є одним з трьох основних індикаторів в інтегрованій оцінці якості людського життя. За останніми оцінками індексу розвитку людського потенціалу, Україна посідає 70-е місце в рейтингу досліджених 177 країн і належить до когорти держав з середнім рівнем 0,777. Водночас її індекс рівня освіти 0,94 відповідає індексів країн з високим рівнем розвитку людського потенціалу.

Проблему якості освіти нині пов'язують з розвитком нової інформаційної цивілізації, де випереджальний розвиток якісного середовища для людини, суспільного інтелекту та системи освіти стає вирішальним чинником поступу людства. Адже й високотехнологічному інформаційному суспільстві якість освіти є ключовим аргументом у забезпеченні такого рівня життєвої й професійної компетентності людини, який би задовольнив потреби її людського розвитку, а також потреби суспільства й держави в соціально активних громадянах і висококваліфікованих фахівцях. Якість освіти, освітні стандарти та норми не завжди відповідають сучасним потребам, наявним світовим і європейським стандартам, що їх висувають до змісту освіти, до підготування педагогічних кадрів, їх навчально-методичного забезпечення. Саме тому теперішні зміни в освітніх системах спрямовані головним чином на підвищення освітнього рівня молоді, формування функціонально й професійно підготовлених фахівців, здатних забезпечити всебічний розвиток держави.

Вивчення проблеми якості освіти, пошук форм та методів оцінки якості знань стало предметом багатьох досліджень. Проблеми керування процесом забезпечення якості освіти досліджені А.В.Глічевим, І.А.Зимовою, Л.Л.Редько, І.Г.Саловою, А.І.Субетто. Питанню якості управління та керування освіти присвячені праці багатьох учених (Ю.К.Бабанського, В.П.Беспалько, І.Я.Лернера та інших). Загальні для всієї освітньої системи проблеми керування стали предметом вивчення багатьох вітчизняних та зарубіжних педагогів (А.Г.Бермуса, К.В.Бондаревскої, А.А.Грекова, В.І.Загв'язинського, В.А.Караковського, Н.К.Сергеєва, В.В.Серікова, І.М.Фомічевої та ін.), що створили теоретичні передумови реформування освіти в ВНЗ, та пошук шляхів підвищення її якості.

Приклади адаптації теоретичного досвіду до сучасних умов ми знаходимо в роботах авторів, що займаються вивченням професійної освіти молоді: А.Н.Лейбович, М.І.Махмутова, Т.Т.Новикової, О.Н.Павлової, В.А.Рижова та ін. Однак їхні конструктивні рішення не звернені на умови розробки програм моніторингу якості освіти. Знання студентів є одним із ключових показників якості освіти. У роботах Б.Г.Ананьєва, П.П.Блонського, М.И.Зарецького, Е.І.Перовского, В.М.Полонского, А.В.Слепухіна, М.Ю.Яковлевої та інших теоретичне обґрунтування отримали функції й принципи контролю та перевірки знань молоді, що вчиться. Перевірка й оцінка якості навчання – процес складний й багатоплановий, і дослідницька робота вчених у цій області проводиться в декількох напрямках: функції перевірки в загальній системі навчання (В.С.Аванесова, Т.А.Льїна, А.С.Лінди, Г.І.Щукіна); структурі якості знань (І.Я.Конфедератів, М.Н.Скаткін, Н.Ф.Тализіна, Ю.А.Якуба); методика перевірки й оцінки знань (В.С.Аванесов, С.Я.Батищев, В.М.Млинців); принципи побудови критеріїв і шкал виміру (М.І.Грабарь, В.І.Огорелков, Ю.В.Павлов, Ю.М.Нейман, В.А.Хлебніков, Н.В.Хованов).

Аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми дозволяє говорити про недооцінку ролі самооцінки навчальних досягнень майбутніх фахівців у системі моніторингу якості освіти. Як показує практика, якість знань студентів залежить не тільки від їхньої об'єктивної оцінки з боку викладачів, але і їхніх умінь, як майбутніх фахівців, бачити, оцінювати й проектувати розвиток власних результатів.

Метою нашої статті є самооцінка якості знань студентів і виявлення факторів, які впливають на позитивну динаміку їхніх навчальних досягнень.

Контроль якості підготовки фахівців у ВНЗ, перед усім, асоціюють із давно відомою системою оцінок навчальних досягнень студента. Однак, ця система не може сама по собі вирішити проблеми організації освітнього процесу у вищій школі. Очевидно, що така система повинна бути ґрунтовно модернізована. Якість одержуваної освіти в оцінках самих студентів є одним з аспектів такої модернізації. З огляду на значимість самооцінки студентами навчальних досягнень якості знань на базі Інституту ділового адміністрування було проведено опитування. В опитуванні взяли участь студенти спеціальності менеджмент зовнішньоекономічної діяльності першого, другого та третього, курсів. Їм було запропоновано висловити свою точку зору за наступними проблемами: взаємодія з викладачем; якість

організації навчального процесу; студент і майбутня професійна діяльність.

Для першої групи проблем взаємодія з викладачем студентам було запропоновано дати відповідь на наступні запитання: Що на вашу думку переважає в ваших стосунках з викладачем: педагогічний вплив або педагогічна взаємодія? Більшість студентів першого курсу (80%) відповіли, що в стосунках з викладачем переважає педагогічний вплив, і лише 20% першокурсників відповіли – педагогічна взаємодія. У студентів другого та третього курсів переважає педагогічний вплив (85%), а для 15% – педагогічна взаємодія.

На друге питання: На педагогічну взаємодію впливають особистісні та професійні якості викладача? 85% респондентів першого курсу відповіли, що впливають і професійні і особистісні, 10% - особистісні і лише 5% відповіли, що професійні. Студенти другого курсу відповіли, що на педагогічну взаємодію впливають як професійні так і особистісні якості викладача (85%), ніж професійні (5% опитаних) та особистісні (10%). На третьому курсі вважають що, на педагогічну взаємодію впливають професійні та особистісні якості (57,1%), 43% – професійні якості.

На третє питання: Чи приділяють вам викладачі достатньо часу? Були отримані наступні дані: 75% опитаних першокурсників вважають, що викладачі приділяють їм досить часу. 15% вважають, що можна було б приділяти більше часу. А 10% респондентів вважають, що викладачі приділяють їм не достатньо часу. У студентів другого курсу результати виявилися такими: 59,3% опитаних викладачі приділяють достатньо часу, 21,8% викладачі приділяють не завжди достатньо часу і лише для 18,7% – зовсім недостатньо. Виключення становлять студенти третього курсу однозначно вважають, що викладачі приділяють їм достатньо часу (100% опитаних).

Наступна група питань стосувалася якості організації навчального процесу. На перше питання: Задовольняє вас якість організації учбового процесу? 75% першокурсників, вважають організацію навчального процесу якісною, 10% не завжди і лише 15% не якісним. Якість організації навчального процесу оцінено студентами другого курсу в такий спосіб: 40,6% студентів вважають, що якість організації навчального процесу знаходиться на відповідному рівні, якість викладання варто підвищити (43,75% опитаних), має сенс внести деякі зміни в навчальні плани (9,3% опитаних). Для студентів третього курсу 28,5% респондентів не потрібно підвищувати якість

організації навчального процесу, 14,3% можна внести деякі зміни і для 57,1% респондентів потрібно внести зміни

Другим питанням було: Ваше ставлення до дії модульно-рейтингової системи? Відповідь на це питання у студентів менеджерів була неоднозначна: 20% респондентів першого курсу, 25% опитаних другого курсу і 28,5% третьокурсників переконані, що така система контролю сприяє підвищенню успішності, 80% першокурсників, 71,8% студентів другого курсу і 43% респондентів третього курсу – вважають, що модульно-рейтингова система ускладнює роботу, 3,1% опитаних студентів другого і 28,5% третього курсів завагалися відповісти.

Остання група питань стосувалась проблеми студент і майбутня професійна діяльність. На перше питання: Чи можна використовувати свій вільний час для підготовки до майбутньої професії? Більшість студентів менеджерів першого (75%) і другого (84,3%) курсів вважають, що вчитися й працювати одночасно зовсім неможливо, інші не можуть знайти роботу або працюють але не за фахом (25% – першокурсників і 15,6% другокурсників). 100% студентів третього курсу категорично відповіли, що не можливо. Варто відмітити, що для більшості студентів робота є засобом матеріальної підтримки, хоча деяким з них вона робить приємність і є засобом самореалізації.

На останнє питання опитування: Чи будите ви працювати за спеціальністю після закінчення ВНЗ? Більше половини опитаних студентів припускає працювати після закінчення інституту за фахом (58%). 37,3% припускає за фахом, але готова взятися за будь-яку іншу роботу. І тільки 5,1% студентів категорично відповіли, що працювати за фахом не будуть.

Як показало опитування, рівень викладання за фахом менеджмент зовнішньоекономічної діяльності є досить високим, а це одне з найважливіших факторів у системі оцінки якості освіти. Соціологічне опитування дозволило прийти до наступних висновків:

1. У практиці вищої школи все ще переважає педагогічний вплив, а не педагогічна взаємодія, співробітництво і співтворчість. Навчання, засноване на педагогічній взаємодії, забезпечує ефект співрозуміння, сприяння, соціалізації, що стимулюють перспективу росту, розвиток світоглядних поглядів, активної пізнавальної позиції. Реформування навчального процесу припускає перетворення кожного учня із засобу в мету, з об'єкта в суб'єкт навчальної роботи.

2. Спираючись на дані опитування, було виявлено занедовлення студентами навчальним процесом. Перенасичення навчальної програми предметами й підвищені вимоги викладачів приводять до того, що студенти дуже перенавантаженні, отже, в них губиться інтерес до навчання, не засвоюються якісно знання. Необхідно модернізувати технології й методи навчання, залучити інноваційні технології.
3. Самооцінка студентів носить формальний і не об'єктивний характер. Потрібно розробити й різноманітні форми оцінки й контролю.
4. Більшість студентів не можуть одночасно працювати та вчитись це зумовлено тим, що навантаження на роботі та інституті не дають змогу повноцінно оволодіти обома процесами одночасно. Хоча, як відмітили студенти, для більшості робота є засобом матеріальної підтримки, а деяким вона робить приємність і є засобом самореалізації.

Література:

1. Крахмалев А.П. Якість освіти, як актуальна проблема керування. – Омськ: ОмГПУ, 2001.
2. Локшина О.І. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи – К.:К.І.С, 2004.
3. Якість освіти: проблеми. IV міжнародна науково-методологічна конференція. – Новосибірськ, 2001.

Н.В.Кузьменко

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ЯК ВИХОВНИЙ ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

В данній статъе делается попытка определить компоненты системы внеаудиторной воспитательной работы, как воспитательного средства профессионального образования.

The attempt to define components of system of extracurricular pedagogical work as an educational mean of professional education is made in this article.

Постановка проблеми. Процес становлення студента як фахівця складається з декількох етапів: усвідомлення соціальної ролі праці фахівця, сприйняття вимог майбутньої професії, свідомого пред'явлення цих вимог до себе а також повинна бути сформована самопрезентація, самоактуалізація та ін. Адже в сучасних умовах